

GYÓGYSZERÉSZET SUPPLEMENTUM

A MAGYAR GYÓGYSZERÉSZTUDOMÁNYI TÁRSASÁG LAPJA

Megőrzött hagyományok,
harmadik évezredi kihívások

CONGRESSUS
PHARMACEUTICUS
HUNGARICUS
XV.

1924 – 2014

Tempora mutantur
et nos mutamur in illis!

A TARTALOMBÓL

Elnöki köszöntő

*Az MTA elnökének
köszöntője*

*A Kongresszus
támogatói*

*Az előadótermek
elnevezése*

Az előadások jegyzéke

*Plenáris előadás
összefoglalók*

Előadás összefoglalók

*Posztterek
összefoglalói*

Előadói indexek

2014/4. Suppl. I.

LVIII. ÉVFOLYAM
2014. ÁPRILIS
SUPPLEMENTUM I.
ISSN 0017-6036

P-71

Magyarországi nagygombafajok xantin-oxidáz gátló hatásának vizsgálata

*Ványolós Attila, Orbán-Gyapai Orsolya, Tamádi Tibor, Hohmann Judit

A gombák évezredek óta nagy megbecsülésnek örvendenek különösen a távol-keleti országokban, mint az étrend ízletes kiegészítői és a tradicionális gyógyászat értékes eszközei. A több ezer fajból mintegy 700 gomba rendelkezik valamilyen pozitív élettani hatással (gyulladáscsökkentő, antimikrobás, immunmoduláns). A xantin-oxidáz enzimrendszer, amely a hipoxantin xantinná, a xantinnak pedig húgysavvá való átalakítását katalizálja, kulcsfontosságú a köszvény kialakulásában. Az utóbbi évek kutatásai bebizonyították, hogy a magas húgysavszint nemcsak köszvényt okoz, hanem fokozza a szív-érrendszeri betegségek kockázatát. Ez utóbbiak kialakulásában döntő szerepe van a xantin-oxidáz enzimrendszer tevékenységéből származó szabadgyököknek. A kiegyensúlyozott, vegyes étrend értékes kiegészítőként a gombák jótékony hatásai révén, funkcionális élelmiszerként (is) hozzájárulhatnak a krónikus betegségek kockázatának csökkentéséhez. A hazai igen gazdag gombavilágból 47 fajt választottunk ki a jelen vizsgálatra. A begyűjtött és liofilezett gombamintákból metanolos kivonást végeztünk, majd n-hexán és kloroform alkalmazásával folyadék-folyadék megosztást végeztünk. A metanolos kivonás után visszamaradt gombamintát szárítás után forró vízzel is kivontuk, így gombafajonként négy különböző polaritású extraktum, összesen közel 200 kivonatot (n-hexános, kloroformos, vizes-metanolos és vizes) szolgált a xantin-oxidáz mérések alanyául. A xantin-oxidáz gátló hatás vizsgálata az enzim által indukált húgysav abszorbcijának spektrofotometriás mérésén alapult, FluoSTAR OPTIMA plate reader készülék segítségével. A vizsgálatok eredményei alapján elsősorban a kloroformos és vizes-metanolos frakciók bizonyultak hatásosnak, a hexános és vizes kivonatok többnyire hatástalanok voltak. Különösen magas aktivitást mutattak a nyárfa-pereszke (*Tricholoma populinum*), a sárga gyűrűstinórú (*Suillus grevillei*) és a sárga kénvirággomba (*Hypholoma fasciculare*) kivonatai. Az átfogó szűrővizsgálat eredményei megalapozhatják a későbbi hatástanilag követett, célzott vizsgálatokat, amelyeknek során hatékony, xantin-oxidáz gátló vegyületek izolálhatók.

Jelen kutatási eredmények megjelenését az „Élelmiszerbiztonság és gasztronómia vonatkozású egyetemi együttműködés, DE-SZTE-EKF-NYME” című, TÁMOP-4.1.1.C-12/1/KONV-2012-0014 azonosítószámú projekt támogatja. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

SZTE, Farmakognóziás Intézet, Szeged

P-72

Adatok a *Prunus spinosa* L. fitokémiai értékeléséhez

¹Varga Erzsébet, ²Horváth Györgyi, ²Bencsik Tímea, ¹Orbán Zsófia Krisztina

A kökény (*Prunus spinosa* L.) Európában és azon belül Romániában gyakori gyógynövény. Fehér virágokkal rendelkező tövises cserje. Termése apró, kékesfekete, hamvas, csonthéjas gyümölcs, amely szeptemberben érik. Éretlen termésé-

nek húsa erősen fanyar ízű. Akkor érdemes gyűjteni a gyümölcsöt, amikor a dér már megcsípte, ekkorra megpuhul, fanyarságából veszít, és enyhén édes íze lesz. Gyógyszerként a kökényre először a középkori füveskönyvekben utalnak. Bingeni Hildegard mellett Konrad von Megenberg is foglalkozott a cserjével, tőle maradt fenn egy hasmenés elleni szer. A *Pruni spinosae flos* flavonoidokat (kempferol- és kvercetin glikozidokat) tartalmaz, enyhe vizelethajtó és hashajtó hatása miatt teakeverékek összetételében szerepel. A termék (*Pruni spinosae fructus*) fogínyecsetelésre és szirupnak elkészítve enyhe hashajtóként használják. Régen alkalmazták a gyökérdrogot (*Pruni spinosae radix*) hasmenés ellen. Vizsgálataink célkitűzése a kökény természetes fontosabb tartalmi anyagainak fitokémiai jellemzése volt. A kísérletekhez felhasználított növényi részeket a maximális hatóanyagtartalomnak megfelelő időszakban gyűjtöttük 2013 október elején Vajdaszentiványon (Románia, Maros megye). A begyűjtött drogot mélyhűtőben tároltuk a fitokémiai vizsgálatok elvégzéséig. A flavonoidok minőségi meghatározását vékonyréteg-kromatográfias (VRK) módszerrel végeztük, a kapott retenciófaktor (Rf) értékeket a standardok Rf értékéhez viszonyítottuk. A flavonoidok mennyiségi meghatározását a VIII. Magyar Gyógyszerkönyv O-glikozidok mérésére alkalmas módszerrel, a cserzőanyagok mennyiségi meghatározását a X. Román Gyógyszerkönyvben leírt spektrofotometriás módszerrel, az aszkorbinsav-tartalmat a VIII. Magyar Gyógyszerkönyvben hivatalos spektrofotometriás módszerrel végeztük. A kökény szárazanyag-tartalma 36% volt. A VRK-s analízisek alapján a *Pruni spinosae fructus* polifenolos frakciói közül 3 frakciót azonosítottunk: kvercetinglikozid, rutin és klorogénsav, de 4 ismeretlen komponens azonosítása további feladatunk. A drog összflavonoid-tartalma 0,04%, cserzőanyag-tartalma 0,13% volt, az aszkorbinsav-tartalom mérése folyamatban van. A Gyógyszerkönyvekben hivatalos módszerek segítségével a főbb tartalmi anyagokat sikerült meghatározni, de további analitikai, kromatográfias módszerek alkalmazására van szükség az ismeretlen komponensek azonosításához.

¹Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem, Farmakognózia és Fitoterápia tanszék, Marosvásárhely/Tîrgu Mureş;

²PTE, Farmakognózia Tanszék, Pécs

P-73

***Tanacetum parthenium* L. partenolid tartalmának kvantitatív analízise kapcsolt kromatográfias módszerekkel**

*Végh Krisztina, Alberti Ágnes, Kéry Ágnes

Az Európába, Ázsiában honos őszi margitvirág (*Tanacetum parthenium* L., Asteraceae) évszázadok óta ismert gyógy- és dísznövény. Az ókorban menstruációs panaszok, később légúti és emésztési problémák enyhítésére alkalmazták. Erős, jellemző szaga miatt a középkorban malária ellenes szer. Az 1970-es évek óta a migrén, fejfájás, rheumatoid arthritis kezelésére ajánlják. Jelentősebb tartalomanyagai a szeszkviterpén-laktonok (partenolid), illóolaj és flavonoidok. Jelenlegi ismereteink szerint a hatás szempontjából legfontosabb vegyülete a COX-2 és NF-κB gátló, prosztaglandin-, tromboxán- és leukotrién termelést csökkentő, az 5-HT vérlemezkékből való felszabadulását gátló partenolid, amelyvel kapcsolatba hozzák a növény migrénellenes hatását.